

Specifika logopedické intervence u osob s mentálním postižením

Dílna

Navrhněme **konkrétní kroky praxe** v následujících oblastech:

- primární je mentální věk
- provádění přípravných cvičení
- rozvoj výstavby řeči
- rozvoj lexikální složky řeči, gramatická složka řeči
- rozvoj motorických schopností
- rozvoj sluchové percepce
- rozvoj zrakové percepce
- forma hry
- správný mluvní vzor

Specifika logopedické intervence

- myšlení a řeč
- sekundární až terciární poškození

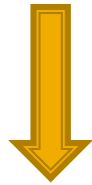

jádrové znaky MP vs. sekundární a terciární navrstvení

- co **nevčasnější** stimulace vývoje řeči

Specifika logopedické intervence

- vysoká NÁROČNOST

!reálný cíl!

- při tréninku hlasových charakteristik možné zlepšení i mentální úrovně
- tzv. **sociálně přijatelná komunikace**

Mentální věk

- primární v pojetí intervence X !NE V PŘÍSTUPU!
- přípravná cvičení
- oromotorika
- podněcování **monologického** slovního projevu
- stimulace obsahové stránky
- **postupně** upravování **formální** stránky
- uplatnění **zásady vývojovosti** (Kábele),
- **stav řeči, intelekt, forma, typ MR, znaky osobnosti**

Zásady pro výstavbu řeči

- hlas významové zvuky pojmy
- **neusilovat za každou cenu o dosažení vyššího stupně**
- **somatický dialog** (Fröhlich): vyjadřování pocitů a přání pohybem, napětím svalů, dýcháním
- **bazální stimulace**: zdůraznění dýchání, hlasové vibrace (brumendo a vibrační zvuky)
- možnost **aplikace AAK**

Znak do řeči

- typ tzv. znakované řeči, vytvořil dánský speciální pedagog Larse Nygard (Teng til tale = TTT systém)

Výhody:

- **simultánní** doplnění orální řeči
- **vizualizace**
- **rozvoj motoriky** stimuluje řečový rozvoj
- pro děti je jednodušší znakovat než používat orální řeč

Znak do řeči

Výhody:

- komunikační **úspěch** – motivace!
- přirozené znaky **zkracují** věty – rychlejší rozvoj pojmotvorného procesu
- znak je **konkrétnější** než slovo
- v kontextu vznik dalších asociací **znak (pohyb)–slovo** = realizace multisenzoriálního přístupu

Zásady při užití ZdŘ

- pojem + **vždy stejný znak**
- nejvhodnější čas pro využití ZdŘ: dítě **na ontogenetické úrovni používání symbolů** (od 2 let)

6 stádií nácviku využití ZdŘ u dětí s Downovým syndromem (Gibbs a Springer):

- d. se naučí rozpoznávat zn.
- d. začíná napodobovat zn.
- d. si vytváří asociaci slovo – znak
- d. začíná využívat zn. k vyjádření svých potřeb a přání
- d. začíná kombinovat zn. s pokusem o orální expresi
- d. odkládá ZdŘ a komunikuje orálně

Sluchová a motorická cvičení

- častá kombinace se SP a narušením motoriky
 - ➔ **rozvoj sluchové diference a motoriky artikulačního orgánu**
- **přípravná cvičení** – masáž, foukání, rozvíjení motoriky jazyka, rtů, VFZ
- **metoda Svenda Smitha**
- podněcování rtů a jazyka k aktivním pohybům, např. **pomocí lechtání a cukru**

Využití hudby

- hudba jako **účinný stimulátor vývoje řeči**
- spojení hudby s **pohybem**
- **zásada rytmizace** (F. Kábele: využívání rytmu při rozvíjení verbálních a motorických dovedností)
- využití prvků **muzikoterapie**

Řečový vzor

- **zřetelně, jasně**
- **jednoduché věty + klidný hlas**
- **dostatečně pomalé tempo**
- **zraková opora**

Odstraňování NKS

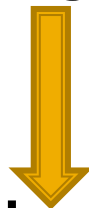
- **NE**mechaničnost
- cvičení **hrou**

- **současně** s nácvikem výsl. 1 hl. realizovat přípr. cv. na vyvození správné výsl. dalších
- **těžkosti při automatizaci**: izolovaná výsl. X potíže ve slabikách, slovech a ve větách

- roky **únavné** práce
- u osob s narušenou inervací/u osob s DS využití **orofaciální stimulace podle Castilla-Moralese**

Korelace mezi slovní zásobou a výslovností

- nutnost orientace na **rozvíjení slovní zásoby**

obsahová stránka řeči

- v praxi často výhradní preferování formální stránky
- možná nesprávná výslovnost i pro **nepochopení významu**

Zdroje

- LECHTA, V. *Symptomatické poruchy řeči u dětí*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-433-5.
- MICHALÍK, J. a kol. *Zdravotní postižení a pomáhající profese*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-859-3.
- BERANOVÁ, Z. *Učíme se správně mluvit*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-274-0257-6.
- JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-82-6.
- Zákon č. 472/2011**, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
- Vyhláška č. 116/2011**, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.
- Vyhláška č. 147/2011**, kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Zdroje

KLENKOVÁ, J. *Logopedie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1110-9.

KLENKOVÁ, J. *Možnosti stimulace neverbálních a verbálních schopností vývojově postižených dětí*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-91-5.

KLENKOVÁ, J. *Terapie v logopedii*. Brno: MU, 2007. ISBN 978-80-210-4463-0.

KLENKOVÁ, J., et al. *Vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností*. Brno: Paido, 2008. ISBN 978-80-7315-168-3.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha : Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2005. 126, 92 s. ISBN 8087000021.

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální. Edited by Jaroslav Jeřábek - Jan Tupý. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. 126, 110 s. ISBN 978-80-87000-25-0

Zdroje

Lechta, V. Symptomatické poruchy řeči u dětí.

Kinder ohne Lautsprache: Eine empirische Studie zum Stand der Förderung und zum Einsatz von Unterstützter Kommunikation an Schulen für Körperbehinderte in Deutschland. Loeper Literaturverlag, 2007, ISBN 978-3860592113.

Unterstützte Kommunikation: Eine Einführung in Theorie und Praxis Broschiert. Kohlhammer, 2006, ISBN 978-3170192188.

Unterstützte Kommunikation in der Sprachtherapie: Bausteine für die Arbeit mit Kindern und Jugendlichen. Reinhardt, München, 2012. ISBN 13: 978-3497022632.

Sprachentwicklungsstörungen: Grundlagen, Diagnostik und Therapie. Urban & Fischer Verlag, 2012. ISBN 978-3437483516.

Sprachförderung bei Kindern mit Down-Syndrom. Kohlhammer, 2010. ISBN-13: 978-3170212930.

Sprach- und Kommunikationsförderung bei Kindern mit Down-Syndrom: Ein Ratgeber für Eltern, pädagogische Fachkräfte, Therapeuten und Ärzte. Schulz-Kirchner; 2012. ISBN 978-3824808762.